

گشت و گذار در زنجان می‌تواند بهترین تجربه بازارگردی را برای هر مسافری رقم بزند

سفر به طولانی‌ترین بازار سرپوشیده ایران

زینب مرتضایی فرد

روزنامه‌نگار

این هفته برویم یک جای کمی سرد. مثل کارشناسان هواشناسی که می‌گویند کمی تا قسمتی ابری، ما هم بگوییم کمی تا قسمتی خنک. البته توی پراتنز این را هم اضافه کنم که اگر مثل من سرمایی باشید این کمی تا قسمتی و دیگر حرف‌ها را بی‌خیال شوید و هر چه لباس گرم و شال و کلاه دارید، با خودتان بردارید و پوشید و خلاصه بدانید که ممکن است صدای دندان‌هایتان را هم بشنوید. اما این هم یک نوع سفر است دیگر، سفر به شهر زیبایی که سرمای هوایش در آستانه آمدن زمستان آدم‌هایش را چندان تحت تاثیر قرار نمی‌دهد و باز هم با مهربانی از تو استقبال می‌کنند.

به شما نشان دهد این بازار دارای ویژگی‌های خاص و منحصر به فردی است که توجه‌ها را به خود جلب کرده است. تکنیک‌های معماری و سبک‌ها و شیوه‌های تزئینی دوران قاجار در راسته‌ها، حجره‌ها، چهارسوق‌ها، مساجد، سراها و کاروانسراهای درون شهری و گرمابه‌ها به شکل زیبا اجرا شده است. ضمن این که اوج این سبک‌های معماری و شیوه‌ها و نوآوری‌های تزئینی در اجزا و ارکان مساجد تاریخی زنجان مخصوصاً مسجد جامع زنجان به ظهور رسیده است. اما خود بازار زنجان

زنجان شهر زیبایی است، زیبا و آرام. مردمانش مهربانی و زندگی را به هم گره زده‌اند و می‌شود در هر حال و هوایی میان‌شان راه رفت و زندگی را تماشا کرد. شهری با بازاری زنده، خیابان‌هایی پر جنب و جوش که آدم‌هایش بی‌آن‌که به هم تنه بزنند و با عجله رد شوند، راه می‌روند و زندگی می‌کنند.

مردم زنجان شاید آنقدرها معروف نشده باشند به مهمان‌نوازی اما سفر به این شهر بیش از هر جای دیگری مهربانی و همراهی توام با امنیت را در من زنده کرد. حال خوشی که باعث می‌شود مدام دلم بخواهد در هر فصلی راهی زنجان شوم، توی بازار همیشه زنده و بیدارش راه بروم و نفس بکشم.

بازاری که همیشه باز است

ظاهر پنجشنبه می‌رسم زنجان. با عجله و ترس از این‌که اگر بازار تعطیل شود، خیابان‌های شلوغ و پریها هو را پشت سر می‌گذارم. تجربه سفر به شهرهای زیادی در ایران را دارم و بازارهای تعطیل بسیاری را در این روز دیده‌ام، اما بازار زنجان باز است. مردم در حال آمد و شد و خرید هستند و خبری از تعطیلی نیست. آخرین بار هم ساعت ۱۲ شب سری به بازار می‌زنم و می‌بینم هنوز باز است. هنوز مردم در حال رفت و آمد هستند و جای‌تان خالی همان ساعت می‌روم توی چند تا مغازه و خرید می‌کنم. با مغازه‌دارها چانه می‌زنم و تخفیف می‌گیرم و آنها با مهمان‌داری که من باشم بسیار خوب و مهربان رفتار می‌کنند.

بازاری با شکل و ویژگی‌های خاص

مجموعه بازار زنجان در فهرست آثار ملی کشور ایران به ثبت رسیده است. همین یک جمله می‌تواند

نوازند. آنقدر که می‌شود ایستاد و حضور آن همه رنگ را تماشا کرد. همچنین سری زد به حجره‌هایی که پر بوده از ابزارهای قالبیافی و نخ‌های رنگ در رنگی که آماده فروش است. نقشه‌های خالی و هر آنچه که می‌شود با آن فرش بافت. در کنار مس و چاقوهای جذاب و کارآمد زنجان، حواستان باشد که از قالی‌های زیبای این شهر هم غافل نشوید؛ قالی‌هایی با طرح‌های بکر و زیبا.

از چاقو فروشی‌ها هم که نگوییم برایتان. اگر یک‌بار چاقوی زنجان بگیرید دستتان، این گل‌گلی‌های بی‌خاصیت چینی را فراموش می‌کنید و می‌شوید از عشاق چاقوهای زنجان. نسل قبل‌تر از ما خوش سلیقه و دانا بوده که چاقوی دسته زنجان داشتن در خانه برایش اتفاق مهمی بوده و می‌دانسته هیچ‌دسته گل‌گلی و فلزی جهانی هم نمی‌تواند جای دسته زنجان را بگیرد.

مس زنجان را هم باید ببینید تا بدانید! سری به فروشنده‌های خوش‌اخلاق و بامرام بازار بزنید و مس بخرید، چک و چانه بزنید و ظرف ایرانی را به خانه‌تان بیاورید که زیبایی‌اش می‌تواند چشم‌نوازتر از کریستال‌های چک و ظروف پرزرق و برق خارجی باشد.

محل مناسبی برای برخورد آرا و افکار اجتماعی بوده و همواره نقش ممتاز و برجسته‌ای در حفظ آداب و رسوم ملی و مذهبی داشته است. بازار زنجان از نظر تولید و فعالیت هشت راسته شامل راسته زرگرها، کفاش‌ها، بزازه‌ها، سراج‌ها و تکیه‌ها و حدوداً هزار مغازه را در خود جای می‌دهد. این بازار از دو قسمت به نام بازار بالا و بازار پایین تشکیل شده است که بازار پایین در گذشته محل دادوستد رایج و طبیعی بود و از طریق دو کاروانسرا، مردم تولیدات محلی و محصولات روستاهای اطراف زنجان را به فروش می‌رساندند. البته امروزه این قسمت از بازار زنجان به انبار کالاهای وارداتی تبدیل شده و بازار قیصریه در مجموعه بازار زنجان یکی از فعال‌ترین محوره‌های بازار به شمار می‌آید که در آن اجناس لوکس و کالاهای گران‌بها به فروش می‌رسد.

چاقوسازها و رنگرزا

می‌توان جذاب‌ترین بخش‌های بازار را چاقو فروشی‌ها و رنگرزی‌ها دانست. حجره‌های فرعی که پر از نخ‌های رنگ‌شده و آویزان است تا خشک شوند و بسیار چشم

طولانی‌ترین بازار سرپوشیده ایران است. سردی هوا در زمستان و در کل سخاوتمندی آسمان زنجان که بارش‌های بسیاری را برای مردمانش دارد، سازندگان بازار را بر آن داشته تا آن را سرپوشیده بسازند.

این بازار که به عنوان طولانی‌ترین بازار سرپوشیده ایران، نمادی زیبا و بی‌بدیل از هنر و معماری است که طی تاریخ همواره اصالت خود را حفظ کرده، در سال ۱۳۰۵ توسط آغا محمدخان قاجار در زمینی به مساحت ۱۵ هکتار ساخته شده است. پنج هکتار از بازار زنجان به فعالیت‌های اقتصادی، هفت هکتار محل سکونت، یک هکتار عام‌المنفعه و یک هکتار به شبکه‌ای ارتباطی اختصاص دارد.

بازار زنجان از گذشته‌های دور تا کنون

